

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕОВЧНО.
— ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

МАКСИМ ЦРНОЈЕВИЋ.

Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао др. Лаза Костић, за позорницу удеско А. Хаџић,
музика од А. Максимовића.

(Наставак.)

Иво.

Лепота? Цура? Љубав? Састанак?
А која је проклета цура та,
При којојзи заборављати смеш
На среће своје светлу невесту?
Заборавит' да смеш Анђелију.
Јединицу у дужда млетачког!
Несмислениче, реци ко је та?

Максим.

Јединица у дужда млетачког!

Иво.

То рекох ја!

Максим.

То исто велим ја!

Иво.

Она те зове? Зна л' те? Знаш је ти?

Максим.

И ја је знам, и она мене зна!

Иво.

Не реко л' теби, момче, одлази!
Јер нисам сазв'о овај сјајни збор,
Да слуна вољан твојих прича лаж!

Максим.

Па нек је лаж; ал' ако је баш лаж,
Од овог није прѣа писмена.

Изнади једно писмо и пружи га Иви.

Иво (по неком читању.)

Анђелија? И збиља она је!

Кад ово писа, тамо бејаш ја!

„Испросили ме,“ вели, „али не ћу ја,“

„Већ ходи ти да с тобом ускочим!“
И не зна, јадна, да си ти мој син!

Ипусти лист. — Мали отпочинак.

Чувари, паз'те! Никог не пуштај: (Пође вратима.)
Ни Милоша! Ти, чувај, Надане!
Замениће те Милош, сине мој,
Милош се звати, он се Максим зват',
Младожењи деверисаћеш ти,
А чим се свати, враћајући се,
Превезу преко мора јадранског,
Теби ће љубу Милош предати.

Милош.

Елем је истина!

Иво.

Јест истина!

Поштену ми је Милош дао реч;
Поштена душа знајућ' друга страст
И опет јунак —

Максим.

Милош не зна још!

Иво.

Шта рече? Милош, Милош не зна још!
Ни побратиму не повери зар?

Максим.

Ни побратиму! Ал' још има кад,
Потражићу га, знаће овај час! (Полази.)

Иво (задржи га.)

Ни мак'о да се неси! Остани!

(Наставиће се.)

Д И Ш Т И Њ И

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

* („Марија Стјуартова.“) У среду 13 децембра гледали смо у нашем позоришту „Марију Стјуартову“. Ова је представа била по нас већ по себи занимљива, а још више с тога, што је Марију приказивала Ј. Сајевићка, а Мортимера А. Сајевић, чланови народног позоришта у Загребу. И ако је тешко по једној јединој представи оценити како ваља игру глумчеву, то ипак већ сада можемо слободно рећи, да су обоје добри, вешти глумци. Још ако се одуче од рђавог наглашавања и од говора, који је против духа нашег језика, то ће у њима добити наше позориште веома много. Ми се за сада не ћемо упустити у подробно оцењивање њихове игре, ал' ипак не можемо пропустити, а да не учинимо неке примедбе. Сајевићка нас је са свим задовољила у првом чину. Ту није била само несретна жена и мученица, него је изнела нешто и од оне вештине и умешности, која нас је опомињала на пређашњи живот маријин. Мање нас је задовољила у трећем чину, у ком није имала у почетку доста ватре и заноса, а после опет није умела да обедежи потпуно гњев и јарост, страх и трепет. Сајевић је био Мортимер као што га обично приказују глумци: ватрен, племенит, одушевљен занесењак. По нашем мишљењу Мортимер је карактер, који с рачуна приликама па се по њима довија, претвара и за оно излаже што није. Само у својој страсној паклоности према Марији показује се онакав какав је. Само ту и нигде на другом месту заборавља се и долази ван себе. Он хоће да живи, да љуби и да ужива. То је кључ за мортимеров карактер. Маринковићка била је добра Јелисавета. Још јој је мало више ваљало пазити на то, да боље означи и говором и покретима сва она места, која траже већу иронију и претварање. Суботић (Борли) није био за доста онај вешти државник, који је уверен, да се Енглеска само тако може спасти, ако се одржи протестанство. Он штогод ради, ради то по државном разлогу. То нека има на уму сваки приказивач борлијеве улоге, па ће одмах моћи приказати Борлија по пишчевој замисли. Недељковић (Лестер) није се свагда владао тако, да би се могло разумети, да је управо он господар у Енглеској по наклоности срца јелисаветиног. Лестер воли управо Марију, и само се претвара кад говори о љубави с Јелисаветом. То ваља добро обележити. О осталим приказивачима за сада толико, да имају сви заслуге у томе, што је ова представа у целини складно и добро испала. То је признала и публика, која је целу представу

пратила живим допадањем и на послетку Ј. Сајевићку и Сајевића два пута изазвала.

(„Пркос.“ „Муж у клопци.“) Оба ова комада приказивана су у суботу 16 децембра. Стари познатик позоришне публике, који је из живота пренесен на позорницу и ту се умео с чашћу да одржи неких дванаест година, прибавио је публици опет неколико тренутака пријетне забаве. Комад „Пркос“ знаде у нас сваки посетилац позоришта скроз и скроз, и опет је вагда готов, да га радо гледа и слуша, јер је то парче живота, које се приказује на позорници, а свако је весело расположен, кад види како се оно мало природног контраста пред очима му весело заплеће и расплеће.

Комад „муж у клопци“ давао се данас први пут. Исти је по наслову шаљива игра, али то се има узети у француском смислу те речи. Хектор Дириво (Недељковић) је француски богаташ, који се, има томе две године оженио Лујзом (Сајевићка). У њих служе Жан (Рашић) и Жоржета (Л. Хаџићева). Дириво нам излази одмах с почетка како тражи неки „billet d'amour, љубавно писамце, којом га нека непознанка зове то вече на састанак, и кад не нађе то писмо употреби ту прилику да нас обавести, како му је жена страховито љубоморна. Лујза види како јој је муж нешто ушептрљиво, салеће га да пије с њоме теј, да остане код ње, да јој прави друштво. Дириво је узнемирен, хтео би да умакне, ал' не може, тражи разних прилика, да учини шумангеле из куће, али госпа хоће да га прати ма и у најмању шетњу. Тешкајући се и зевајући седне са својом женом за теј, пошто је још једном покушао да у књигама на столу нађе тражено писамце. После теја повлачи се свако у своје спаваће одаје. Дириво-а копа прв да умакне и пошто премисља како ће то да изведе, иште Жан од њега дозволу да иде са својом заручницом Жоржетом на игранку, да би јој приказао развратност тих забава. Дириво употреби ту прилику, приволи Жану новцем да остане дома и да ћути; позајми од њега лакајску либерију и шепир и тако преобучен умакне и оде на „рандеву“. Лујзи не да опет прв љубоморе мира, враћа се да послуша, да ли јој муж доиста спава, натрапа на Жану, који тек да избрбља све оно што је обећао да ће прећутати. Жоржета уплашена вратаром (који је у овом случају „судбина јарац“) да је Жан отишао и без ње на игранку види Жану да је остао дома. Жан признаје да је место њега Дириво отишао. Лујза нађе међутим писмо, сазна траг, облачи се у собаричин домино, те хајд' у потеру за својим красним супру-

гом. Док се они вијају, башкари се Жан и Жоржета дома као да су они госе: ту се пева, игра, и спрема вечера са облигатним шампањем. У ту парадну упада долазак госпе, која је на машкари унепала свога мужа на га води ко бајаги у свој стан пошто му је марамом везала очи. Из разговора у мрачној соби сазна Дириво, да је Лујза удата и то несретно, и он се приказује као ожењен дето несретно. Породи се луна, Лујза угура Дириво-а у споредну наравно његову собу и он је сада у клопци, а Лујза суне у своју собу да „пакује“, те да остави таког неверног мужа за вавек. Дириво је међу тим у мраку у својој соби начинио русвај, на који дође Жан, скандалишући се како му је госпа довела кући свога љубавника. Кад упали свећу позна свога госу, који опет сазна да је доведен у своју кућу — на то експлозија од стране госпође Лујзе — у том пак нов *Deus ex machina*, још једно љубавно писамце, које сада наравно пада госпи у руке и има свој уредан потпис, у ком пријатељ јавља, да је добио своју опкладу, по што је Хектор Дириво доиста сљетовао сиренском гласу. Дириво ће на то у страпан смеј и тим поволом исприча својој жени, како се он пре две године, сахрањујући свој бећарски живот, опклadio са неким пријатељем, који је тврдио да не ће проћи ни две године а Дириво ће изневерити своју жену — и тај га је пријатељ след оним првим писмом навео на танак лед. За тим следи опрштај, измирење, и „предсвадбије“ Жана и Жоржете. Ето то би кратак садржај те шаливе игре.

Као што се види игра је приљена из француског и то још ка томе париског породичног живота. Не ћемо рећи нову ствар, ако речемо, да је француска породица из темеља разривена. У новије дане су најбољи француски позоришни писци узели на се чудну улогу, да распростиру апологију браколметства, да приповедају светињу „природне љубави“. Позоришне игре из те школе пуне су неверних мужева, још невернијих жена, находа, обожатеља и т. д. Према основама, на којима почива наш породичан живот, ми не бисмо били за то, да се у нас приказују слике и прилике из француског породичног живота, јер се за њих може с правом рећи, да ће у нас побудити мање гнушања и застрашивања а више ће сејати отрова.

„Муж у клопци“ не креће се истина са свим на том терену, јер нам у њему излази пред очи само покушај браколметства; али иза њега кези се на нас страховити јаз, јер је многа сцена у којој се огледа тај покушај што но реч — *hart an der Grenze* фриволности. Не слаже се с нашим појмовима да љубав у свом екстрему — љубомори има паралелну слику љубави у — благу и пороку. Јер смејао се г. Дириво колико му драго, он је, ма и марамом на очима, загазио дубоко, тако

дубоко, да је из те клопке по врло француским појмовима помирење излазак, по нашим појмовима свршава се та ствар са основним разводом брака. Таки муж би био у нас осуђен не само да буде развенчан него и да плати судске трошкове.

Случај је донео собом да „Пркос“ и „Муж у клопци“ стоје једно поред другог, да бисмо га могли боље упоредити и по тенденцији и по техници самостога склопа му.

У „Пркосу“ је свака особа оштро обележена и цела радња хвата једно, у друго као зупци у великом воденичком колу. У „Мужу у клопци“ је жанова и жоржетина ствар уметак за нужду, да се тако рећи забави гледалац док не би Лујза стигла краснога Дириво-а. Да би тај уметак будио нешто интереса мора поткупљиви Жан да моралише, за тим да се ачи, и по кашто да канканише, док госпа не унепа свога краснога мужа, те га оним начином, који подсећа на сцене у извесним кућама, не доваби чак у своју кућу.

У „Пркосу“ приказао нам се г. Сајевић у конверзационој игри и развио је у њојзи онолико живости, колико му је требало да из своје улоге створи складну слику из живота. По певању бисмо судили, да пева с изразом и с осећајем. Остали представљачи играли су као обично добро и живо. Љ. Зорићева као Сока изненадила нас је својом добром игром и леним певањем. Публика јој то признаде одрив је због њене живе, пикантне игре и доброг певања обилним плескањем и изазивањем.

Гђа Сајевићка приказала нам се као Лујза такође као вешта у лакоћи конверзационе игре, у коју је удила и француске елеганције и знала је да узбурка таласиће своје страсти. У сцени где уводи свога мужа као унепаног љубавника, умела је вешто да погоди ниансе у којима се меша љубомора и гнушање супруге са притворношћу. —Ц.—

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Хинеско позориште.) У славу женидбе хинескога цара написао је неки мандарин позоришно дело у 25 чинова. У том се позоришном делу износи како је постало хинеско царство и како се установила данашња династија.

* (Позориште „османија“ у Цариграду.) 8. дец. о. г. приказивана је у том позоришту на турском језику комична опера „Шериф-ага“. Музику је зготовио неки јерменин Дикран Чухадјан, а речи је написао Александар Албозето, опет јерменин. Музика је жива и веома оригинална. Најлепши мотиви узети су из турских народних песама. Опера се допала и оним странцима, који су на тој представи били.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

6. ПРЕДСТАВА

У ПРЕТПЛАТИ 4.

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 20. ДЕЦЕМБРА 1872.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

ПРВИ ПУТ:

ДОНА ДИЈАНА.

ШАЉИВА ИГРА У 5 ЧИНОВА, ОД МОРЕТА, ПО ПРЕРАДИ Е. А. ВЕСТОВОЈ ПРЕВЕО МИЛОРАД ПОПОВИЋ ШАПЧАНИН.

О С О Б Е :

Дон Диго, независни гроф у Барцелони	Лувић.
Дона Дијана, наследница-принципкиња, кћи му	Ј. Сајевићка.
Дона Лаура	} његове нећаке
Дона Фениса	
Дон Цезар, принцип ургељски	Сајевић.
Дон Луис, принцип беарњански	Марковић.
Дон Гастон, гроф фонсеи	Станчић.
Перин, тајник и повереник принципкињини	Недељковић.
Флорета, собарица принципкињина	Ј. Маринковићева.

Дворске слуге. — Збива се у Барцелони, у времену кад је Каталонија била независна.

Г. Ј. Сајевићка и А. Сајевић, чланови народног позоришта у Загребу као гости.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

У суботу 23. децембра: „МАМИЦА.“ Шаљива игра у 3 чина, од Е. Сигмидетије, преведена и посрбљена.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.